

Raadsvoorstel

Agendapunt:

Zaaknummer: 2018-014861

Onderwerp

Programma Water en Riolering 2021-2025 “Op weg naar een klimaatrobuust Goirle”

Datum voorstel **Datum raadsvergadering**

15 december 2020

Aan de gemeenteraad,

Voorstel

1. Het Programma Water en Riolering voor de periode 2021-2025 vast te stellen.
2. Als uitgangspunt voor de begroting 2021 en de meerjarenbegroting de komende jaren, voor het onderdeel water en riolering, het kostendekkingsplan “scenario bezuiniging” vast te stellen.
3. Vast te stellen, dat de kosten voor de uitvoering van dit programma te dekken middels de rioolheffing, waarvoor een separaat raadsvoorstel ingediend wordt: “verordening rioolheffing 2021”
4. De voorkeur van het college voor het kostendekkingsplan scenario “bezuiniging” en niet de scenario’s “lineair” en “traditioneel” ter kennisgeving aan te nemen.

Inleiding

De gemeente heeft op basis van de Wet Milieubeheer de wettelijke plicht een verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) te maken. De inwoners van de gemeente Goirle hebben graag droge voeten en liever geen contact met schadelijke ziektekiemen, welke met de riolering worden afgevoerd naar de rioolwaterzuivering. Het GRP is een beleids- en beheerplan dat op hoofdlijnen weergeeft hoe de gemeente invulling geeft aan de gemeentelijke watertaken. Deze hebben betrekking op afvalwater, regenwater en grondwater. Om mee te kunnen bewegen met de ontwikkelingen is het wenselijk het GRP periodiek te actualiseren. De looptijd van het huidige GRP is verstreken. Daarom is voor de periode 2021-2025 een nieuw GRP opgesteld, met een naamswijziging en aangepaste opzet. Hierbij wordt voorgesorteerd op de Omgevingswet, die het opstellen van programma's voorschrijft. Vandaar dat we nu spreken van het Programma Water en Riolering (PWR). Het PWR laat zien dat de gemeente Goirle verder bouwt aan een robuust en flexibel water- en rioleringssysteem. Het beleid is aangepast op basis van maatschappelijke inzichten, voortschrijdend inzicht en uitkomsten van onderzoeken die de afgelopen jaren zijn uitgevoerd. De belangrijkste verschillen ten opzichte van het vigerende rioleringsplan 2015-2019 zijn de uitwerking van het omgaan met extreme neerslag als gevolg van de klimaatverandering en participatie van de inwoners en bedrijven.

Ambtelijke bijstand: Mathijs Vromans

Zaaknummer 2018-014861

Agendapunt:

De belangrijkste uitgangspunten voor het PWR zijn:

- a. Het stedelijk watersysteem wordt in stand gehouden door doelmatig beheer;
- b. De kans op wateroverlast wordt verkleind, door verder te gaan met de aanleg van klimaatboog Goirle;
- c. Er wordt werk gemaakt van klimaatadaptatie door integratie van verharding, groen en blauw in de openbare ruimte en gebiedsontwikkelaars wordt in Goirle een wateropgave mee gegeven;
- d. De betrokkenheid en eigen verantwoordelijkheid voor water bij de inwoners wordt vergroot, door ontmoediging en stimulering.

Het PWR is tevens de basis voor de rioolheffing. Met de rioolheffing worden de kosten voor uitvoeringsmaatregelen zoals beschreven in het PWR gedekt.

De financiële consequenties van het PWR zijn vertaald naar de rioolheffing. Besluitvorming over de hoogte van de tarieven van de rioolheffing vindt plaats bij de vaststelling van de verordening rioolheffing.

Argumenten

1.1 Het betreft uitwerking van wettelijk taken (zorgplichten).

In de Wet milieubeheer en de Waterwet is vastgelegd dat de gemeente de zorgplichten voor stedelijk afvalwater, afvloeiend regenwater en grondwater heeft. Aangezien de uitwerking van de zorgplichten een kaderstellend karakter heeft en de financiële consequenties vertaald worden in de begroting is het aan de raad om hierover een besluit te nemen.

1.2 De bevoegdheid van de gemeenteraad

Het vaststellen van het gemeentelijk rioleringsplan is op grond van art 4.22 van de wet milieubeheer de bevoegdheid van de gemeenteraad.

1.3 Het stedelijk watersysteem draagt bij aan het beschermen van de volksgezondheid.

De gemeente waarborgt dit maatschappelijk belang door het stedelijk afvalwater uit de directe leefomgeving te verwijderen.

1.4 Het stedelijk watersysteem draagt bij aan het voorkomen van milieu- en wateroverlast.

Door de inzameling en verwerking van regenwater en grondwater verwijdert de gemeente overtollig water uit de bebouwde omgeving. Door de aanleg van voorzieningen voorkomt de gemeente dat ongezuiverd stedelijk afvalwater of verontreinigd regenwater op of in de bodem of het oppervlaktewater komt.

1.5 We willen de kosten zo laag mogelijk en de hinder zo beperkt mogelijk houden.

Doelmatig beheer houdt onder andere in dat maatregelen worden afgestemd met andere maatregelen in de openbare ruimte (werk maken met werk).

Agendapunt:

1.6 Het Goirlese rioolstelsel is kwetsbaar voor wateroverlast.

Op 16 juni 2020 is Goirle in de avond getroffen door een lokale hoosbui, welke veel wateroverlast en ook waterschade heeft veroorzaakt. Het is onbetaalbaar, om dergelijk overlast volledig te voorkomen. Het is wel mogelijk, om wateroverlast zoveel als mogelijk te beperken, met doelmatige besteding van de middelen. De gemeente legt zich met dit beleidsplan de lange termijn ambitie op, om de schade en overlast van hevige neerslag te beperken.

1.7 De gemeente is nog niet overal water robuust.

Op een aantal locaties (o.a. Parallelweg en Van Haestrechtstraat) is de afgelopen jaren al een deel van de regenwaterhoofdstructuur, of "Klimaatboog Goirle" aangelegd. De "Klimaatboog Goirle" bestaat uit een aaneenschakeling van projecten in de openbare ruimte waarmee regenwater gescheiden afgevoerd en geborgen kan worden voor een groot deel van Goirle. De route van deze boog loopt vanaf de Nieuwe Ley bij het Havep-terrein, door de Bergstraat, Parallelweg, Nieuwkerksedijk, Wittendijk, Van Hogendorpplein, Dorpsstraat, Tilburgseweg, van Haestrechtstraat en Abcovenseweg, om weer uit te komen bij de Nieuwe Ley. Om de kans op wateroverlast te verkleinen gaan we door met het aanleggen van deze "Klimaatboog". De aanleg van de "klimaatboog" wordt zoveel als mogelijk integraal en projectmatig aangepakt, bijvoorbeeld het combineren van rioolaanleg met benodigde vervanging van de verharding.

1.8 Om klimaatbestendig te worden is een regenwateropgave nodig.

Om het water- en rioleringsstelsel toekomstbestendig te kunnen inrichten hanteert de gemeente in het vervolg een regenwateropgave voor vervanging en toename van het verhard oppervlak bij stedelijke ontwikkeling en projecten in de openbare ruimte. Dit is nodig om de zwaardere buien te verwerken zonder dat er schade ontstaat. De regenwateropgave verplicht tot het aanbrengen van regenwaterberging, die in lijn is met de Keur van de Brabantse Waterschappen. Op dit moment is dat 60 mm. Tot nu toe hanteren we deze eis voor toename van verhard oppervlak, vanaf 2000m². Vanaf nu dus ook voor het aanbrengen van verhard oppervlak vanaf een toename van 500m² verharding. De kans bestaat, dat als gevolg van het veranderende klimaat de compensatie-eis van de waterschappen in de toekomst hoger wordt. Die aanpassing zullen we dan volgen.

We hanteren de voorkeursvolgorde vasthouden-bergen-afvoeren voor de omgang met hemelwater:

- Vasthouden: doorlatende goten, groene daken, infiltratie in groen, tuinen, enz.;
- Bergen: overtollig hemelwater bergen we eerst in het stedelijk watersysteem, waaronder wegen;
- Afvoeren: eerst volledige benutting van de berging, daarna voeren we het overtollige hemelwater pas af naar het regionale watersysteem.

We streven er naar om het regenwater zoveel als mogelijk bovengronds zichtbaar te maken en te houden, om o.a. de kans op onzichtbare verontreiniging te verkleinen. Deze opgave geldt ook voor de projecten in de openbare ruimte. Hierdoor wordt gewerkt aan de ambitie van Goirle om klimaatbestendig te worden.

Agendapunt:

1.9 Iedereen moet zijn steentje bijdragen, om klimaatbestendig te worden zijn ook maatregelen op particulier terrein nodig.

Tot nu toe is het beleid van de gemeente er vooral op gericht geweest om particulieren te ontzorgen. Om als gemeente klimaatbestendig te worden is het noodzakelijk dat ook particulieren (burgers en bedrijven) een steentje bijdragen aan het verwerken van regenwater: de betrokkenheid van particulieren moet worden vergroot.

De betrokkenheid van particulieren kan worden vergroot door middel van een stimuleringsregeling voor het afkoppelen van regenwater of ontsteden en vergroenen van tuinen, een hemelwaterverordening, differentiatie van de rioolheffing en stimulering van groene daken. De mogelijkheden hiertoe worden in 2021 nader onderzocht. Voorstellen hieromtrent kunnen verwacht worden in het vierde kwartaal 2021.

1.10 In lijn met de bouwstenennotitie omgevingsvisie.

Met de bouwstenennotitie omgevingsvisie is de basis gelegd voor de Omgevingsvisie Goirle, een verplichting op basis van de omgevingswet. Het programma Water en Riolering geeft invulling aan het beleid, de ambitie en strategie voor het thema water en riolering. Dit is input voor de omgevingsvisie en mogelijk het omgevingsplan. Het thema water raakt daarbij aan veel andere beleidsthema's die een plaats krijgen in de omgevingsvisie. Te denken valt aan o.a. (volks)gezondheid, klimaatbestendigheid, milieu, veiligheid en wonen.

1.11 Beide waterschappen adviseren positief

In samenwerking met de beide waterschappen, Tilburg, Oisterwijk en Brabant Water is de blauwdruk voor dit programma tot stand gekomen. Bij het verder uitwerken en opstellen van het Goirlese Programma Water en Riolering zijn beide waterschappen, Brabantse Delta en de Dommel, betrokken.

Waterschappen de Dommel en Brabantse Delta stemmen in met het programma Water en Riolering en complimenteert de gemeente Goirle met het behaalde resultaat. Zij geeft aan intensief betrokken te zijn geweest en voldoende gelegenheid te hebben gekregen om inhoudelijk te reageren op de documenten.

1.12 De speerpunten zijn bij de tijd

In de vorige planperiode lag de focus voor riolering anders dan in de nu voorliggende planperiode. De omgevingswet was nog ver weg, klimaatadaptatie deed zijn intrede als term, net als participatie beperkt toegepast werd op het thema water. Thema's die nu leven in de maatschappij zijn ook de speerpunten van dit plan. De speerpunten van dit programma zijn:

- a. (Water)robuust en klimaatbestendig;
- b. Duurzaam en levenscyclusgericht;
- c. Verdergaand integraal werken;
- d. Participatie en communicatie.

1.12 Speerpunten geven richting

Door specifieke speerpunten vast te stellen, wordt een duidelijke richting met focus gekozen. Door focus zijn de gemeente en haar organisatie toekomstgericht. Met de focus op speerpunten zijn de doelen door te vertalen in een gerichte aanpak.

Agendapunt:

2.1 BBV-notities

Het is wettelijk vastgelegd dat gemeenten, provincies en waterschappen jaarlijks begrotings- en verantwoordingsstukken moeten opstellen. Voor gemeenten en provincies is de regelgeving hieromtrent vastgelegd in het Besluit begroting en verantwoording (BBV).

Door het gebruik van een kostendekkingsplan voor de begroting en meerjarenbegroting, wordt voldaan aan de BBV-notities Kapitaalgoederen en Riolering.

2.2 Financiën water en riolering op orde

Door te kiezen voor het kostendekkingsplan scenario “bezuiniging”, worden de kosten voor riolering en waterhuishouding niet afgewenteld op de algemene middelen, waarop bij het ontbreken van een dergelijk plan, een beroep gedaan zou moeten worden, wanneer dezelfde kwaliteit voor de riolering en waterhuishouding nagestreefd wordt.

3.1 Differentiatie Rioolheffing

In mei 2020 is de motie met betrekking tot de differentiatie rioolheffing aangenomen. Op dat moment was de blauwdruk van dit programma al opgesteld en waren al stevige stappen gezet in de Goirlese invulling van dit programma. Een gedegen uitwerking van de differentiatie van de rioolheffing vergt meer tijd, dan beschikbaar was voor de voorbereiding van dit raadsvoorstel. De differentiatie kan afzonderlijk behandeld worden. Het totaal van inkomsten uit de rioolheffing moet gelijk blijven aan dit programma, om de maatregelen in dit PWR uit te kunnen voeren.

3.2 Overige gemeentelijke heffingen worden separaat vastgesteld

Over de overige gemeentelijke heffingen wordt ook separate raadsvoorstellen besloten. Voor het totaaloverzicht is het wenselijk, dat alle financiën en heffingen gelijktijdig in beeld zijn en behandeld worden.

4.1 Het kostendekkingsplan scenario “bezuiniging” levert lagere woonlasten de komende jaren

Gezien de financiële situatie van de gemeente Goirle is het niet ondenkbaar, dat de onroerendzaakbelasting komend jaar zal stijgen. Samen met de afvalstoffenheffing en de rioolheffing vormen deze drie heffingen het belangrijkste deel van de inkomsten voor de gemeente, waar de gemeente zelf direct invloed op heeft.

Daarnaast vormen deze drie heffingen voor een substantieel deel de woonlasten van inwoners. Hantering van het kostendekkingsplan “bezuiniging” biedt de mogelijkheid, om met de komende jaren de rioolheffing te laten dalen.

Kanttekeningen

1.1 Water- en Klimaatadaptatie betekent investeren

Er wordt een meer klimaat adaptieve koers voorgesteld. Deze koers brengt extra investeringskosten met zich mee. Ook de jaarlijkse kosten zijn hoger, dan wanneer niet klimaat adaptief gehandeld wordt. Voor de gemeenschap zijn de kosten als gevolg van schade op de lange termijn daarentegen zeer waarschijnlijk lager, dan wanneer niet klimaat adaptief wordt gehandeld.

Agendapunt:

1.2 Onzekerheid in uitvoering

De bij uitvoering van de fysieke maatregelen (verbetermaatregelen, aanpak wateroverlast, integratie van groen en blauw in de openbare ruimte) is de gemeente afhankelijk van verschillende onzekerheden in de toekomst, door o.a. de markt en de regelgeving. Hoe verder vooruit gekeken wordt, hoe minder zekerheid gegeven kan worden voor planningen en kosten van uitvoeringsprojecten. De afgelopen jaren zijn er al diverse kostenverhogende bevindingen gedaan. Denk aan de recente stikstof-discussie, of de PFAS-maatregelen. Ook van Covid-19 is nog niet bekend wat ons dit in de toekomst gaat brengen.

1.3 Water robuust is niet zonder overlast

Het streven uit het PWR om voldoende zwaardere regenbuien te verwerken, is niet in één planperiode te realiseren. Het risico op waterschade en wateroverlast blijft aanwezig.

1.4 Weerstand op participatie is mogelijk

De gemeente heeft de afgelopen decennia de inwoners en bedrijven in Goirle zo veel als mogelijk ontzorgd op het gebied van hemel- en afvalwater. De gemeente (en het waterschap) zorgde voor de afvoer van al het water waar iemand vanaf wilde. De gemeente kan geen droge voeten garanderen, wanneer iedereen van het regenwater af wil. Daarom is participatie en samenwerking sterk gewenst. Er kan weerstand ontstaan op participatie. Als er altijd voor je (droge voeten) gezorgd is, dan is het een behoorlijke omwenteling, om te beseffen dat je zelf ook een verantwoordelijkheid hebt en daar naar dient te acteren.

4.1 Het kostendekkingsplan "bezuiniging" zorgt voor een versnelde inzet van de egalisatievoorziening rioolheffing.

Bij het scenario "bezuiniging" wordt een groter beroep op de financiële voorziening "Egalisatie tarieven rioolheffing". Deze voorziening raakt daardoor eerder uitgeput.

4.2 Kostendekking door scenario "lineair" levert snellere afname van de boekwaarde van investeringen op.

Kostendekking door het scenario "bezuiniging" levert de laagste woonlasten van de drie berekende scenario's, maar zorgt voor minder snelle afname van de boekwaarde van de investeringen, dan wanneer voor een lineaire afschrijving van de investeringen gekozen wordt.

Financiën

In het PWR 2021-2024 zijn de financiële uitgangspunten uitgewerkt (zie bijlage 1 hoofdstuk 5 Uitvoeringsagenda en hoofdstuk 6 Middelen). Deze uitgangspunten vormen de basis voor de jaarlijks op te stellen begroting en de tariefberekening rioolheffing. De kosten van de uitvoering van de maatregelen in het PWR worden namelijk gedekt uit de rioolheffing. De tarieven rioolheffing en de begroting worden jaarlijks afzonderlijk ter besluitvorming voorgelegd aan de gemeenteraad.

Agendapunt:

Exploitatie 2021

Voor de exploitatie van de riolering conform het bijbehorende kostendeckingsplan van het PWR worden de volgende exploitatielasten** voorzien voor 2021. De overige jaren zijn vergelijkbaar, met lichte afwijkingen:

Exploitatie	€	891.000
Kapitaalslasten	€	748.000
Loonkosten en overhead	€	469.000
BTW	€	187.000
<hr/>		
Totaal	€	2.295.000

*Voor 2021 zijn de kosten voor planvorming en onderzoek hoger, dan de volgende jaren. Dit wordt met name veroorzaakt door een tweetal onderzoeken. Het onderzoek naar financiële prikkels en het opstellen van een hemelwaterverordening.

**De opgenomen bedragen zijn de bedragen op prijspeil 2019.

Investeringsuitgaven

De komende decennia gaan we investeren in het klimaatbestendiger maken van onze gemeente om hiermee de kans op wateroverlast te verkleinen. Onder andere de aanleg van de “klimaatboog Goirle” draagt hier substantieel aan bij. De volgende investeringen zijn de komende planperiode voorzien voor water en riolering:

Jaar	Investeringsbudget
2021	€ -
2022	€ 1.450.000
2023	€ 1.450.000
2024	€ 1.450.000
2025	€ 1.450.000

Voor 2021 spreken we van een financieel “pauzejaar” voor het investeringsbudget riolering. Qua uitgaven en uitvoering wordt komend jaar eerst aanspraak gemaakt op het investeringsbudget, dat de afgelopen planperiode is vastgesteld.

Voor het samengestelde investeringsbudget uit de vorige planperiode en in dit programma opgenomen budget gaat de komende planperiode o.a. geïnvesteerd worden in de volgende projecten:

- Riolaanpak buurt 't Ven;
- Riolaanpak buurt Geestelijken, beter bekend als “Pastorenbuurt”;
- Aansluiting hemelwaterriolering Parallelweg/Bergstraat;
- Aansluiting hemelwaterriolering van Haestrechtstraat/Abcovenseweg;
- Riolaanpak Dorpsstraat Goirle;
- diverse klimaatadaptatie-maatregelen.

Agendapunt:**Rioolheffing**

De rioolheffing conform het kostendeckingsplan ontwikkelt zich de komende jaren als volgt:

jaar	heffings-eenheden*	heffing**	benodigde inkomsten**	begrote uitgaven**	Dotatie Voorziening	inflatie (aanname)	nominale heffing
2019	11262	€ 202,32	€ 2.278.528	€ 2.173.844	€ 370.714		€ 202,32
2020	11312	€ 202,32	€ 2.288.644	€ 2.255.289	€ 25.355	1,5%	€ 205,35
2021	11362	€ 181,58	€ 2.063.137	€ 2.294.692	€ -239.555	1,5%	€ 187,07
2022	11412	€ 181,58	€ 2.072.216	€ 2.233.710	€ -169.494	1,5%	€ 189,88
2023	11462	€ 181,58	€ 2.081.295	€ 2.291.454	€ -218.158	1,5%	€ 192,72
2024	11512	€ 181,58	€ 2.090.374	€ 2.310.109	€ -227.735	1,5%	€ 195,62
2025	11562	€ 181,58	€ 2.099.453	€ 2.290.859	€ -199.405	1,5%	€ 198,55

*Een (equivalente) heffingseenheid is een fictieve eenheid samengesteld, waarbij één woonhuisaansluiting telt als één eenheid en bijvoorbeeld een bedrijfsaansluitingen wordt geteld als meerdere eenheden, afhankelijk van het waterverbruik.

**Prijspeil 2019

Samenwerking

De blauwdruk van dit beleidsplan is in samenwerking met de gemeenten Tilburg, Oisterwijk, Waterschap de Dommel, Waterschap Brabantse Delta en Brabant Water opgesteld. De overige gemeenten in Hart van Brabant waren op het moment van schrijven niet toe aan een nieuw gemeentelijk rioleringsplan.

Het programma Water en Riolerings is met sterke betrokkenheid van de beide waterschappen opgesteld.

Het afgelopen decennium is in het bestuursakkoord Water 2011 afgesproken om uiterlijk in 2020 bepaalde (financiële) resultaten te behalen door middel van regionale samenwerking. Er is regionaal samengewerkt aan doelmatig waterbeheer. Er zijn geen resultaten voor na 2020 beschreven in dit bestuursakkoord Water. Gezien de positieve resultaten, op kosten, kwetsbaarheid, kwaliteit en kennisdeling, gaat de samenwerking gecontinueerd worden.

Communicatie

Communicatie met de inwoners vindt plaats bij de uitvoering van concrete projecten. In de bredere voorlichting over maatregelen rond klimaatadaptatie komt ook de wijze aan bod waarop we omgaan met extreme neerslag als gevolg van de klimaatverandering waarop dit programma Water en Riolerings inspeelt. De betekenis van het programma voor de rioolheffing en wat dit betekent voor de inwoners van de gemeente nemen we mee bij de communicatie rond de begroting 2021.

Agendapunt:

Vervolg

Na vaststelling door de raad worden de onderzoeken en projecten opgestart, fysieke maatregelen worden meegenomen bij het opstellen van het meerjarige infrastructuurplan en het jaarlijks uitvoeringsprogramma. Daar vindt de afweging/afstemming plaats met andere maatregelen in de openbare ruimte. De nieuwe regenwateropgave wordt doorvertaald naar bestemmingsplanregels.

De relevante delen van dit programma worden verwerkt in de omgevingsvisie en mogelijk het omgevingsplan.

Bijlagen

1. Programma Water en Riolering 2021-2025 “Op weg naar een klimaatrobuust Goirle”
2. Kostendekkingsplan scenario “bezuiniging”
3. Kostendekkingsplan scenario “traditioneel”
4. Kostendekkingsplan scenario “lineair”

burgemeester en wethouders van Goirle

Mark van Stappershoef, burgemeester
Jolie Hasselman, secretaris

Agendapunt:

De raad van de gemeente Goirle;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders d.d.

gelet op de Gemeentewet;

besluit:

1. Het Programma Water en Riolering voor de periode 2021-2025 vast te stellen.
2. Als uitgangspunt voor de begroting 2021 en de meerjarenbegroting de komende jaren, voor het onderdeel water en riolering, het kostendekkingsplan “scenario bezuiniging” vast te stellen.
3. Vast te stellen, dat de kosten voor de uitvoering van dit programma te dekken middels de rioolheffing, waarvoor een separaat raadsvoorstel ingediend wordt: “verordening rioolheffing 2021”
4. De voorkeur van het college voor het kostendekkingsplan scenario “bezuiniging” en niet de scenario’s “lineair” en “traditioneel” ter kennisgeving aan te nemen.

Aldus besloten door de raad van de gemeente Goirle in zijn vergadering van 15 december 2020.

, de voorzitter

, de griffier